

CYMELIA ZE STAREJ SZAFY

*Pojezierze Augustowsko-Suwalskie :
przewodnik krajoznawczy
i turystyczno-letniskowy*

*ze zbiorów
Biblioteki Publicznej
im. Marii Konopnickiej
w Suwałkach*

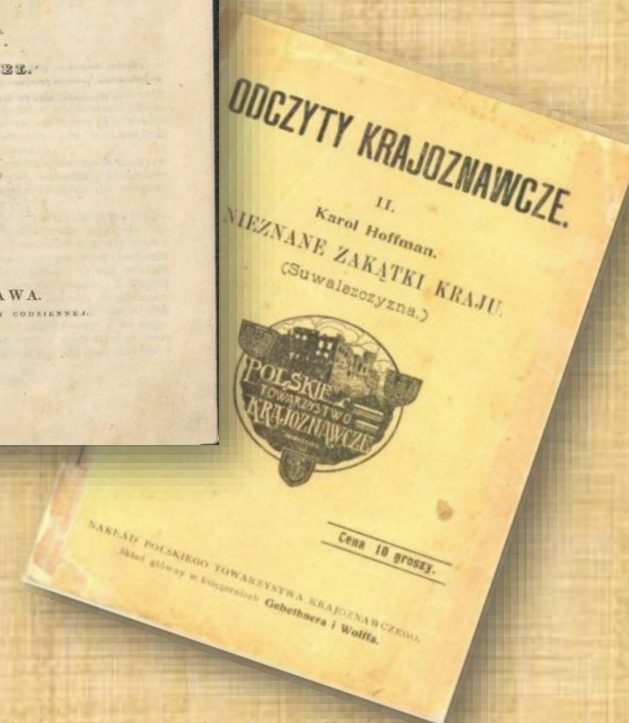
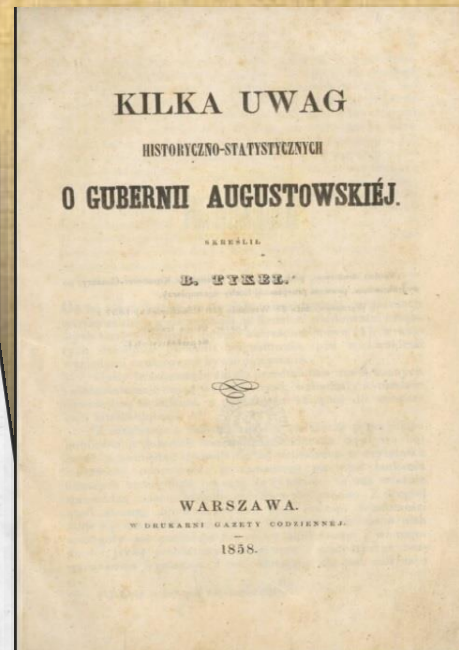
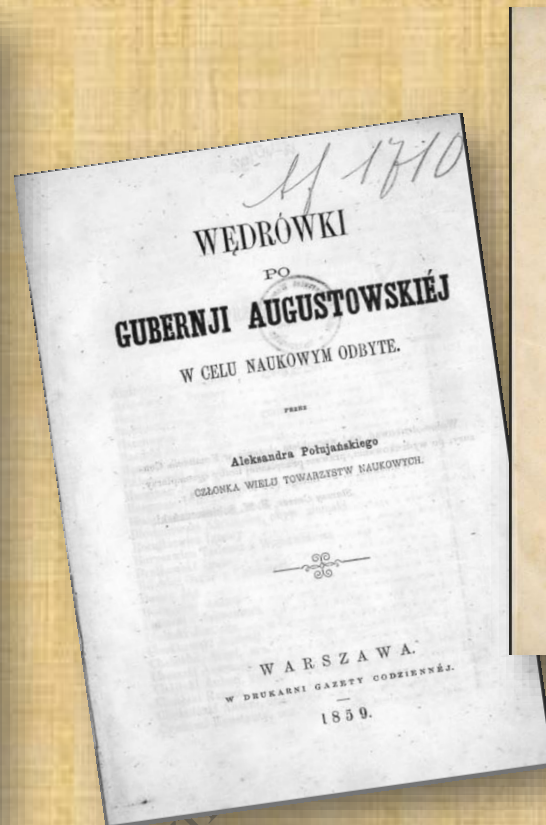
WSTĘP

Przewodniki, to specyficzny rodzaj literatury. Pisane z potrzeby informacyjnej, czasem po latach stają się źródłem nieoczekiwanych odkryć. Wszak upływ czasu zmienia wielokrotnie w sposób zdecydowany miejsca, po których prowadziły nas ich stronice. Ciekawe w tym wypadku bywają porównania. Zmiany, które niesie ze sobą czas bywają częstokroć radykalne, acz nieoczekiwane. Miejsca zapamiętane przez nas zmieniają zarówno swój wygląd jak i charakter, a ich nowa rola bywa zaskakująca.

Dziś pragniemy zaproponować właśnie taką publikację, która miała prowadzić po drogach i bezdrożach ziemi augustowsko-suwalskiej.

Wydany w 1937 roku przewodnik nie był pierwszym tego typu wydawnictwem związanym z naszym regionem. Sięgając do wieku XIX konieczne należy wspomnieć osobę Aleksandra Osipowicza i jego teksty publikowane w „Gazecie Polskiej” i „Tygodniku Ilustrowanym” (m. in. *Ruiny zamku w Dowspudzie, Pobieźny rzut oka na niektóre zamczyska i tak zwane góry sypane w okolicach Suwałk*); Aleksandra Połujańskiego i *Wędrówki po guberni augustowskiej w celu naukowym odbyte* (1859), a także Benedykta Tykiela *Kilka uwag historyczno-statystycznych o guberni augustowskiej* (1858). Natomiast początek XX wieku przyniósł m. in. niewielką publikację Karola Hoffmana *Nieznane zakątki kraju : (Suwalszczyzna)* (1908)¹.

¹ Zob.: *Cymelia ze starej szafy*, <https://issuu.com/mariakonopnicka8/docs/cymelia-ze-starej-szafy.-nieznane-z> [Dostęp: 2020.09.10].

Fragment tekstu A. Osipowicza *Ruiny zamku w Dowszpudzie*, „Tygodnik Ilustrowany” 1865, nr 276, s. 4.
<http://www.bilp.uw.edu.pl/ti/1865/foto/n04.htm>
 m [Dostęp: 2020.09.10].

Potjański A., *Wędrówki po guberni augustowskiej w celu naukowym odbyte*, Warszawa 1859.

Tykiel B., *Kilka uwag historyczno-statystycznych o guberni augustowskiej*, Warszawa 1858.

Hoffman K., *Nieznane zakątki kraju : (Suwalszczyzna)*, Warszawa [1908].

PRZEWODNIK, w dziedzinie wiedzy o książce rodzaj *podręcznika zawierającego zbiór informacji: 1. P. geograficzno-topograficzny jest najstarszym typem tego rodzaju książek. Jego pierwowzór stworzyli Jonowie zamieszkali w Azji Mniejszej. Miał on cel praktyczny, ułatwiał bowiem utrzymywanie rozległych stosunków handlowych. Pierwsi znani autorzy P. to Hekatajos i Skylaks. P. po terenach lądowych nazywano *Ges peripatos*, po obszarach morskich — *Periplus*. Z czasem oba rodzaje P. określano nazwą *periégesis*. Klasycznym dziełem periegezy antycznej jest Pausaniasza *Podróż po Grecji* (*Helados periégesis*), P. po zabytkach Grecji uzupełniony

mnóstwem wiadomości z zakresu mitologii, historii i archeologii II w. Od IV w. n.e. rozwijały się P. rzymskie, tzw. itineraria (Antoninus). Z czasów humanistycznych pochodzi słynny P. po Rzymie i jego zabytkach, *Mirabilia Romae* (1475). Innym głośnym i naśladowanym P. była książka H. Küniga von Vacha ze Strasburga, *Die Walfahrt und Strass zu sant Jacob* (1495). W drugiej poł. XVI w. pojawiły się w Niemczech pierwsze pocztowe rozkłady jazdy (*Kursbücher der Post*, 1553), zawierające zwięzłe informacje o miejscowościach posiadających stacje pocztowe; w pewnym sensie były one pierwowzorem dzisiejszych rozkładów jazdy kolejowej. W 1829 ukazał się pierwszy P. znanej firmy nakładowej K. *Baedekera. W XX w., w związku z rozwojem środków komunikacji i turystyki, na całym świecie ukazuje się ogromna ilość P. po krajach, miastach i terenach turystycznych (w Polsce *Wydawnictwo Sport i Turystyka). P. te, w formie kilustronicowych składanek, nazywa się też folderami. Podstawowym P. po Polsce jest wielojęzyczna publikacja *Polska* (wyd. „Polonia”). — 2. Analogicznie do P. geograficz-

Wśród licznych definicji i określeń przewodnika doszukaliśmy się takiej oto, podawanej przez „Słownik języka polskiego” (2002):

<<Książka podająca wiadomości z historii, geografii danego regionu, zawierająca mapy, podająca praktyczne wskazówki dotyczące podróżowania, noclegów itp.; także książka zawierająca praktyczne wiadomości, instrukcje dotyczące jakiejś dziedziny>>².

no-topograficznego istnieją P. po zbiorach muzealnych i bibliecznych (*P. po bibliotece), teatralne itp. Np. P. operowy informuje przede wszystkim o akcji dzieła scenicznego, składającego się z kompozycji muzycznej i wątku literackiego (libretta). Współczesne P. operowe podają obok treści opery krótką biografię kompozytora i ogólną charakterystykę jego twórczości, niekiedy zawierają słownik podstawowych terminów muzycznych i teatralnych. Ostatnio wyd.: B. Kremniew, *Opiernyje libretto. Kratkoje izloženiejje sođieržanija oper*. Moskwa 1954; A. Hostomská: *Opera. Pruvodce opernij tvorbu*. Praha 1958; E. Krause: *Oper von A-Z*. Leipzig 1961. P. operetek i baletów są publikowane jako osobny rodzaj informatora. — W polskiej literaturze ukazały się dotąd tylko trzy P. operowe opracowane krytycznie: Lesława Jaworskiego (Lwów 1914), Karola Stromengera (Warszawa 1959) oraz Józefa Kańskiego (Kraków 1964).

Zob. też PODRÓŻNICZE KSIĄŻKI ILUSTROWANE.

Warto też sprawdzić jak definiuje to pojęcie „Encyklopedia wiedzy o książce” (1971), która przy okazji serwuje nam krótki rys historyczny rozwoju publikacji określanych mianem przewodników.

Encyklopedia wiedzy o książce, red. red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadlowski., Wrocław 1971, szp. 2014-2016.

² Słownik języka polskiego PWN : L-P, red. nauk. M. Szymczak, Warszawa 2002, s. 974.

POJEZIERZE

G.Z. Region

Pojezierze Augustowsko-Suwalskie : przewodnik krajoznawczy i turystyczno-letniskowy w opracowaniu komitetu redakcyjnego "Naszego Głosu" / przew. komitetu redakcyjnego J. Witek ; oprac. "Naszego Głosu" Komitet Redakcyjny.

Augustów : Komitet Obywatelski Pojezierza Augustowsko- Suwalskiego, 1937 (Suwałki : K. Dargielowa). - 326, XXII s. : fot., rys. ; 16 cm.

(Biblioteczka Regionalna "Naszego Głosu" ; Nr 3)

W 1988 r. biblioteka zakupiła (na aukcjach antykwarycznych) do swoich zbiorów aż dwa egzemplarze „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...”. Książki trafiły do zasobu czytelní, do regionalnych cymeliów.

Karta katalogowa i zrzut z katalogu elektronicznego Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach.

https://www.suwalki-bp.sowwwa.pl/sowacgi.php?KatID=0&typ=repl&plnk=q__pojezierze+augustowsko&sort=bytitle&view=1 [Dostęp: 2020.09.15].

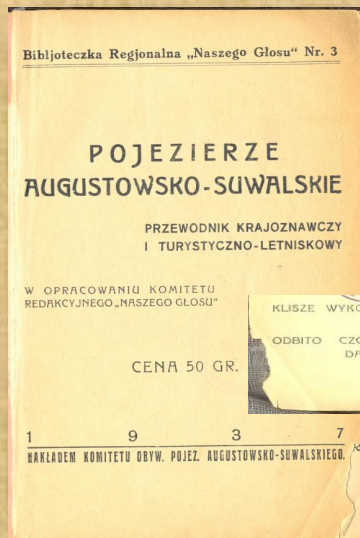
Książka

Pojezierze Augustowsko-Suwalskie : przewodnik krajoznawczy i turystyczno-letniskowy w opracowaniu komitetu redakcyjnego "Naszego Głosu" / przew. komitetu redakcyjnego J. Witek ; oprac. "Naszego Głosu" Komitet Redakcyjny.

Augustów : [Komitet Obywatelski Pojezierza Augustowsko- Suwalskiego](#), 1937 (Suwałki : K. Dargielowa). - 326, XXII s. : fot., rys. ; 16 cm.

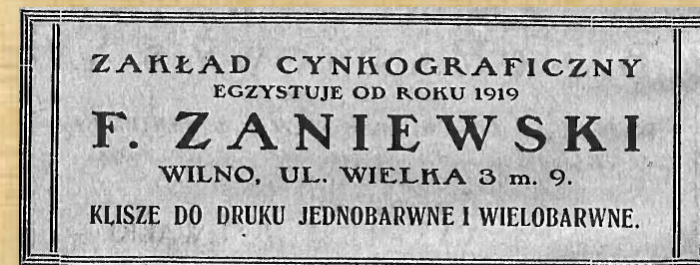
(Biblioteczka Regionalna "Naszego Głosu" ; Nr 3)

Temat: [Turystyka](#) ; [Pojezierze Suwalskie](#) ; [Równina Augustowska](#) ; [Przewodnik turystyczny](#)

Przewodnik w niewielkim formacie kieszonkowym (105x155 mm) ukazał się na rynku wydawniczym w 1937 r. Drukiem publikacji zajęła się Klotylda Dargielowa³ i jej drukarnia, która w latach trzydziestych XX wieku *była największym zakładem drukarsko-usługowym nie tylko w Suwałkach, ale w całym regionie północno-wschodnim. Nie miała tylko chemigrafii. Klisze wykonywano w Chemigrafii Polskiej w Warszawie lub w Cynkografii F. Zaniewskiego w Wilnie*⁴.

Sam Feliks Zaniewski (1885-1947) był współpracownikiem Stanisława Filiberta Fleury (1858-1915) (...). Był doskonałym cynkografem⁵. Po śmierci S. F. Fleuryego przejął jego zakład cynkograficzny. Natomiast fotografii uczył się w zakładzie Adama Daukszy, u którego pracował do 1904 r.

Reklama wileńskiego zakładu Feliksa Zaniewskiego. Zob.: *Księga adresowa m. Wilna 1935 : wileński kalendarz informacyjny*, Wilno 1935. <https://bcul.lib.uni.lodz.pl/dlibra/show-content/publication/edition/3395?id=3395> [Dostęp: 2020.09.10].

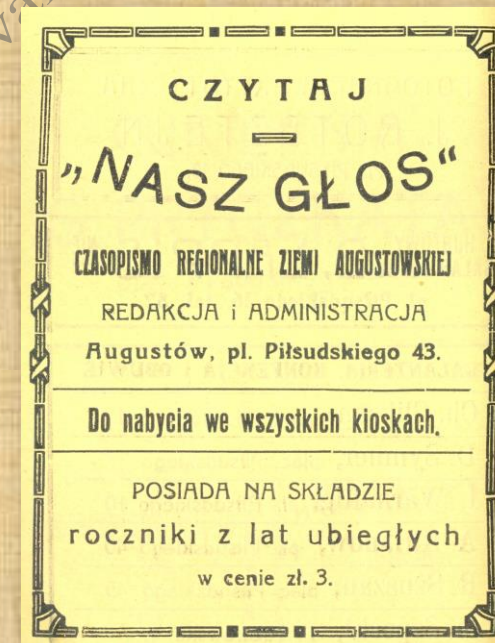
³ Zob.: Z. Filipowicz., *Właścicielka drukarni*, [w:] *Biografie Suwałki*. Cz. 5, red. M. Pawłowska, Suwałki 2002.; *Klotylda Józefa Dargiel*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Klotylda_J%C3%B3zefa_Dargiel [Dostęp: 2020.09.10].

⁴ Z. Filipowicz, *Z dziejów suwańskiego drukarstwa*, "Jaćwież" 1999, nr 5, s. 16.

⁵ M. Sinior, *Wystawa "Fotoromans Wileński Feliksa Zaniewskiego"*, <https://www.fotopolis.pl/newsy-sprzetowe/wydarzenia/3330-wystawa-fotoromans-wilenski-felika-zaniewskiego> [Dostęp: 10.09.2020].

„Pojezierze Augustowsko-Suwalskie...” ukazało się jako trzecia publikacja w serii wydawniczej „Biblioteczka Naszego Głosu”. Do II Wojny Światowej w jej ramach wydano pięć tytułów:

- *Nasza praca spółdzielcza*, red. J. Witek, H. Kodź, Augustów 1934
- *Dom Nauczycielski : 15-stolecie Spółdzielni Z. N. P.*, Augustów 1936
- *Pojezierze Augustowsko-Suwalskie : przewodnik krajoznawczy i turystyczno-letniskowy*, przew. kom. red. J. Witek, Augustów 1937
- *Krasnybór czyli Sztabin i Karol Hr. Brzostowski*, L. Pietrusiński, Augustów 1938
- *Pan Bóg nie zabacul*, T. Jagłowska, Augustów 1938

„Nasz Głos”⁶ wydawał augustowski oddział Związku Nauczycielstwa Polskiego. Czasopismo ukazywało się w latach 1932-1939. Większość numerów drukowano w suwalskiej drukarni Klotyldy Dargielowej.

Reklama „Naszego Głosu” opublikowana w przewodniku „Pojezierze Augustowsko-Suwalskie...”, Augustów 1937.

⁶ Zob.: J. Szlaszyński, A. Makowski. *Augustów : monografia historyczna*. Augustów 2007; „Nasz Głos: czasopismo regionalne Ziemi Augustowskiej”, https://pl.wikipedia.org/wiki/Nasz_G%C5%82os:_czasopismo_regionalne_Ziemi_Augustowskiej [Dostęp: 2020.09.10].

PRZEDMOWA.

Oddając Szanownym Czytelnikom nasz Przewodnik po Pojezierzu Augustowsko-Suwalskiem winniśmy parę słów wyjaśnienia.

Chociaż jest on produktem czteroletniej pracy poznawczej nad pojezierzem Augustowsko-Suwalskiem uważamy, że nie jest on jeszcze tem, czem chcielibyśmy go uczynić. Mimo to sądzimy, że w najbliższych latach, kiedy jeszcze niema żadnego przewodnika, obejmującego całość Pojezierza,—zadanie swoje spełni.

Opracowany został zespołowo i jest wyrazem współpracy nie tylko członków Komitetu Redakcyjnego, ale i wielu osób, będących poza Komitetem, a bliżej współpracujących w swoim czasie z redakcją „Naszego Głosu”.

Przewodnik ten, będący wyrazem ofiarności i bezinteresowności ludzi współpracujących przy jego wydaniu i obywateli miasta Augustowa i Suwałk, którzy dali pieniądze na kosztą druku, celowo kalkulujemy w cenie 50 gr. bowiem chcemy, by każdy przybywający do nas, zwłaszcza z młodzieży szkolnej, licznie co roku odwiedzającej nasze Pojezierze, mógł sobie taki egzemplarz nabyć i pewnie ją korzystniej poruszać się w terenie.

Jednocześnie zwracamy się do P. T. Czytelników o łaskawe nadsyłanie nam swoich uwag i życzeń, byśmy następne wydanie uczynić mogli bardziej pożytecznem i celowem z punktu widzenia potrzeb turystyki i ruchu letniskowego.

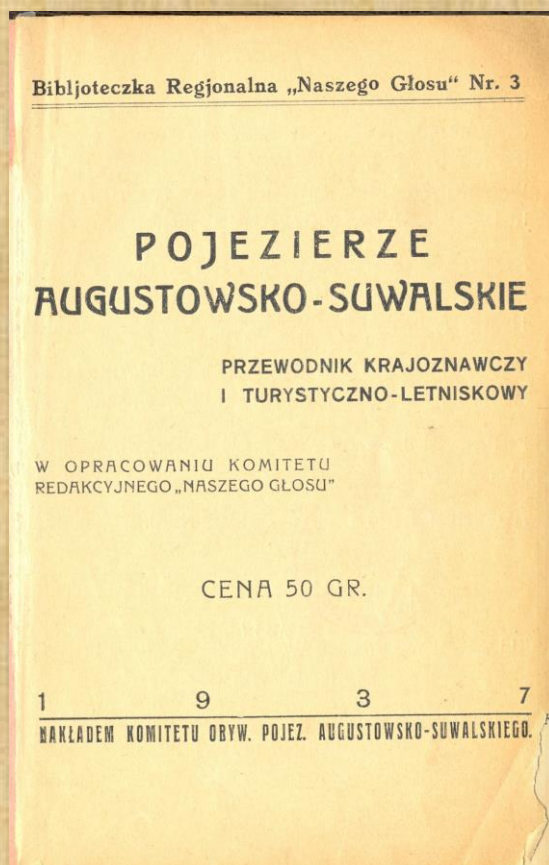
Kom. Wyd. i Red.

Czerwiec 1936 r.

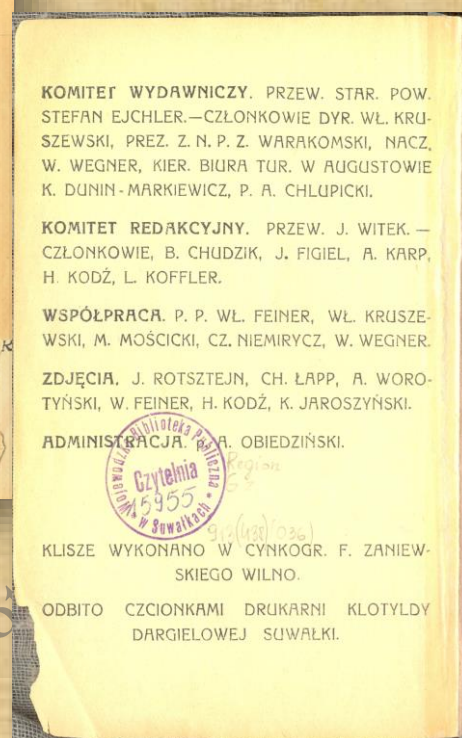
Augustów, Plac Piłsudskiego 43.

W czerwcu 1936 r. komitet redakcyjny wydawnictwa w przedmowie do „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...” pisał, iż przewodnik jest plonem czteroletniej pracy, iż został przygotowany przez zespół ludzi związanych z czasopismem „Nasz Głos”.

W wydaniu książki partycypowali m. in. obywatele Augustowa i Suwałk. Stąd udało się ustalić cenę przewodnika na 50 gr., by umożliwić jego zakup jak największej liczbie osób. Książkę adresowano przede wszystkim do turystów przybywających na ziemię augustowsko-suwańską, a w szczególności do młodzieży.

Na stronie tytułowej i redakcyjnej publikacji znalazły się podstawowe informacje dotyczące książki, czyli tytułatura, wydawca, nazwa serii i cena sprzedaży egzemplarza przewodnika.

Ponadto wykaz osób odpowiedzialnych za powstanie publikacji (m. in. autorzy tekstów, redaktorzy, autorzy fotografii, zakład zajmujący się drukiem i cynkografią, skład komitetu redakcyjnego i wydawniczego oraz inni współpracownicy).

Opracowane materiały podzielono na trzy główne rozdziały, tj.:

- KRAJOZNAWSTWO (red. Józef Witek) - w którym omówiono zagadnienia historyczne oraz geograficzno-społeczne Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego,
- TURYSTYKĘ (red. Henryk Kodź) - gdzie zaprezentowano główne miejscowości, szlaki i atrakcje turystyczne tej ziemi,
- INFORMACJE i OGŁOSZENIA – bardzo praktyczny rozdział będący swego rodzaju wykazem-informatorem adresowym dotyczącym władz, instytucji, zakładów działających ówczśnie w Augustowie i Suwałkach.

Zastosowano arabską numerację stron, przy czym w ostatnim rozdziale (INFORMACJE i OGŁOSZENIA) użyto rzymskiej paginacji.

T R E Ś Ć	
Przedmowa	Str. 3
CZĘŚĆ PIERWSZA	
KRAJOZNAWSTWO	
Położenie i obszar	7
Kraina polodowcowa	7
jezior i lasów	8
Dawny kraj jądwingów	11
Kolonizacja	25
Za Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego	
Kanał Augustowski	16
Z roku 1830–31	19
Z roku 1863	22
Puszcza Augustowska	27
Ziolo, krzewy, grzyby, jagody	34
Zwierzęta i łowiectwo	37
Przemysł drzewny	41
Wody Pojezierza—kraina żeglarska, sportu, turystyki i сплаwu	44
Uroda jezior	47
Wigry i jeziora Wigierskie	50
Jeziora Augustowskie	57
Jeziora pozapuszczalskie	63
Ryby i Rybacy	64
Polna, łaki, rolnictwo	70
Wieksha własność rolna	79
Przemysł, rzemiosło i handel	84
Drogi Pojezierza	89
Szkolnictwo i oświata	92
Miasta i miasteczka Pojezierza	97
Ludność	124
Pojezierze Augustowsko-Suwalskie, jako teren pracy artystów malarzy	128

CZĘŚĆ DRUGA	
TURYSTYKA	
Powiat Augustowski	
Pobyt i zwiedzanie miasta	Str. 139
Zwiedzanie miasta	144
Wycieczki piesze	150
Wycieczki autem sw. rowerowe:	154
1. Wiesz Studzińskie	154
2. m. Sejny	155
3. Jez. Wigry, 4. m. Suwałki, 5. Pałac Peca w Dowszpie, 6. Pałac Wollowiczów, 7. m. Grodno, 8. os. Sztabin, 9. jez. Serwy	156
10. I okręga (Suwałki—Wigry—Sejny—Augustów)	159
11. II Okręga (Augustów—Czarnybród—Gorczyca Małowie, Macharce—szosa sejneńska—Augustów)	159
12. W głąb puszczy—grób powstańców 63 r.	159
13. Do granicy litewskiej	160
14. III. Okręga	161
Wycieczki statkiem (jednodniowe)	
1. Jez. Necko i Rospuda	161
2. „ Studzińskie	163
3. „ Swoboda	163
Wycieczki statkiem (dwudniowe)	
1. Wiesz Mikaszówka	164
Wycieczki kajakowe	
1. Augustów—Kanał Bystry—Jez. Sajno—Kanał Augustowski—rz. Netta—Augustów	168
2. Augustów—Netta—Jez. Necko—Jez. Rospuda—treka Rospuda—Święte Miejsce	169
3. Święte miejsce—Hodorki—Raczki—pałac Peca w Dowszpie	170

4. Augustów—rz. Netta—J. Necko—Jez. Rospuda	Str. 172
rz. Rospuda—rz. Błżyna—Jez. Błżyna	172
5. Augustów—rz. Netta—Jez. Necko—Jez. Błżyna—Jez. Studzińskie—Jez. Swoboda—Kanał—Zyliny—Serwianka—J. Serwy	172
6. Augustów—Kanał Bystry—J. Sajno—rz. Netta—rz. Sosnowo—Kanał—Augustów	173
7. Augustów—Kanał Bystry—J. Sajno—rz. Netta—rz. Koliniczanka—Jez. Kolino	175
8. Augustów—rz. Netta—J. Necko—Ślepiak	175
Augustów Niemnowo	178
„ Dębowa	195
Powiat Suwalski	
Wskazówki ogólne	203
Miasto Suwałki	204
Krajobraz Suwalszczyzny	206
Suwałki jez. Wigry	217
Wigry—Jez. Augustowskie (przez Danowskie)	222
(przez Tobolowo)	224
Kanał Augustowski—Jez. Wigry	226
Jeziora Hańcza	228
Rzeka Czarna Hańcza (od źródeł do jez. Wigry)	234
Jeziora Huciańskie	238
Rzeka Szczupawa	242
Rzeka Czarna Hańcza (od jez. Wigierskiego)	255
Rzeka Rospuda	260
Jeziora Kleszczowieckie	272
Rzeka Szczupawa	279
Jeleniewo	281
Góra Cisowa w Szurpilach	282
Góra Cisowa w Gulbienieckach	287
Szypliski	289
Zaboryszki	291
Punk	292
Kaletnik	293
Rzeka Szelmientka	293
Jez. Szelmient Duży	295

CZĘŚĆ TRZECIA	
Informacje i ogłoszenia	
Powiat Augustowski	
Powiat Suwalski	
Szybowisko nad Szelmientem	Str. 296
Jeziora Szelmient Mały	296
Letnisko Becejły	300
Rzeka Marycha (od Czarnej do Sejny)	303
Wycieczki z Sejny	305
Rzeka Marycha (od Sejny do Budwiecia)	313
Kalety Drusieniki	318
Rzeka Szelmientka	321
Dookoła Suwalszczyzny	342

Po tekście głównym przewodnika umieszczono dokładny spis treści (nazwany tu TREŚĆ), który umożliwia sprawne wyszukiwanie informacji w tekście publikacji.

Spis treści – zestawienie zawartości książki, obejmujące wszystkie jej elementy (...) w kolejności, w jakiej w dziele występują, z podaniem stronic, na których się zaczynają⁷.

⁷ Encyklopedia wiedzy o książce, red. red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski., Wrocław 1971, szp. 2194.

Materiały ikonograficzne

Wśród autorów zdjęć do „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...” znaleźli się m. in. Judel Rotsztejn – znakomity augustowski fotograf⁸ czy suwalczanin Karol Jaroszyński – autor wielu pocztówek przedstawiających Suwalszczyznę. Niestety prezentowany przewodnik nie zawiera zbyt dużej liczby zdjęć, które w przypadku publikacji krajoznawczo-przewodnikowych stanowią istotny element informacyjny książki. Dodatkowo, jakość prezentowanych materiałów ikonograficznych pozostawia wiele do życzenia.

Czarno-białe zdjęcia często są mało czytelne, ale to zapewne „wina” ówczesnych możliwości technicznych.

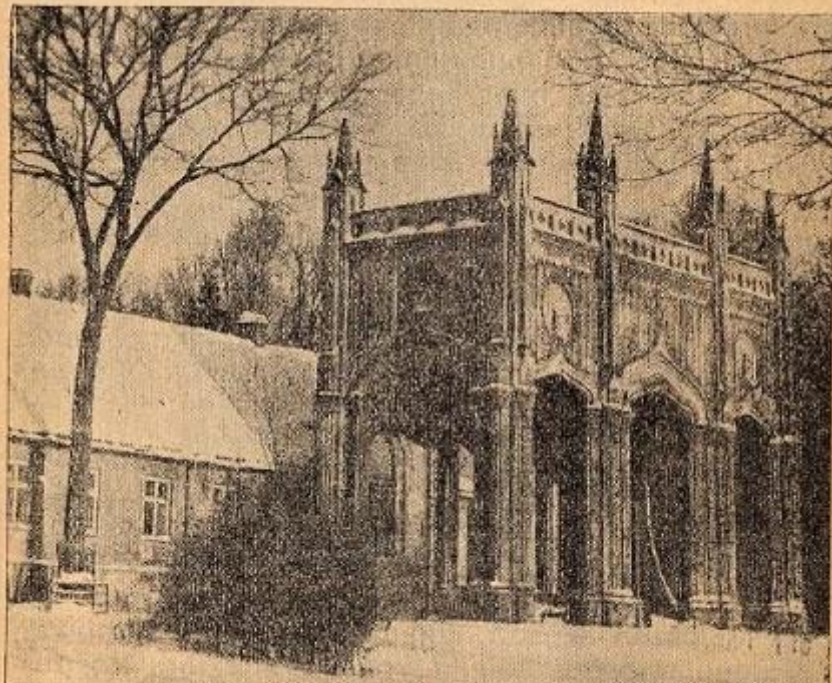
Suwałki. Ratusz miejski – lata 30. XX w. i współcześnie.

⁸ Zob. publikację poświęconą jego osobie: *Czas utrwalaony : augustowski świat Judela Rotsztejna*, oprac. A. Strumiłło (konceptja i projekt graficzny), W. Batura, B. Kondracka (tekst), Suwałki-Augustów 2014.

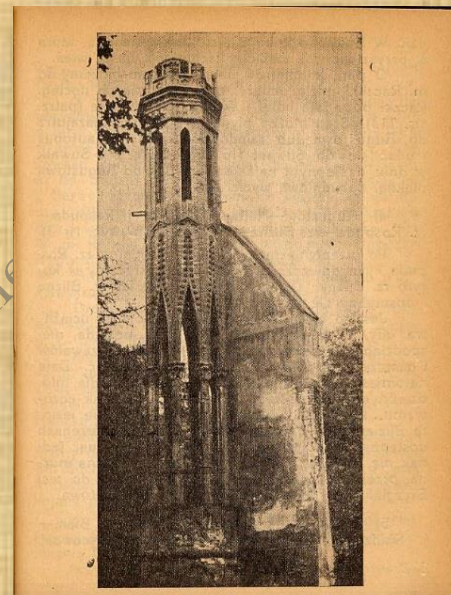

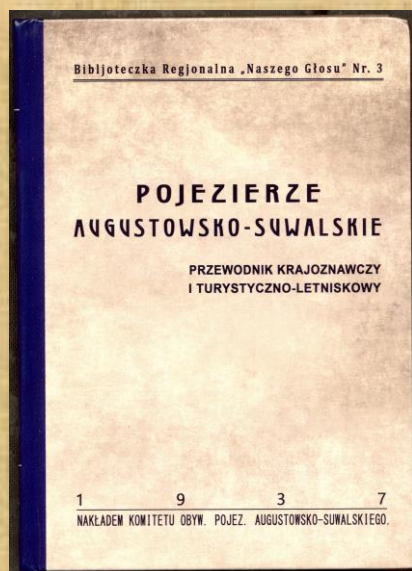
Wielka szkoda, bo byłby to ciekawy materiał porównawczy dla osób zainteresowanych zmianami jakie zaszły w miejscach utrwalonych na zdjęciach. Proponujemy drobną próbę skonfrontowania historii zapisanej na starych fotografiach ze stanem obecnym. Współczesne zdjęcia miejsc i obiektów wykonano we wrześniu 2020 r. Czy widać i jak bardzo widać zmiany, pozostawiamy ocenie Czytelników.

Suwałki. Muzeum Marii Konopnickiej (dom, w którym Konopnicka spędziła wczesne dzieciństwo). Lata 30. XX w. i współcześnie.

Dowspuda. Fragmenty
pałacu L. M. Paca. Lata 30.
XX w. i współcześnie.

Reprint wydania „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...” (2020), projekt okładki Krzysztof Zięcina.

Ciekawostka...

W 2020 roku staraniem Stowarzyszenia Jamiński Zespół Indeksacyjny⁹ ukazało się wznowienie „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...” (trzecia pozycja w Serii Reprinty). Książkę wydano w twardej oprawie, w nieco większym formacie niż pierwotnie, co zdecydowanie poprawiło komfort czytania. Wydanie z 1937 r. posiadało miękką okładkę, bardzo skromną jeśli chodzi o stronę graficzną.

Stowarzyszenie - jak czytamy na stronie internetowej – przyjęło za cel swojej działalności *odczytanie, przepisanie i zindeksowanie w dostępnej formie najstarszych zasobów*

*metrykalnych parafii Jaminy*¹⁰. Niejako na marginesie tych prac (a zgodnie z założeniami statutowymi) rozwinięto działalność wydawniczą promując przede wszystkim tematykę związaną z regionem augustowsko-suwalskim. Stąd wydanie „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...”.

Oryginalne wydanie „Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego...” z 1937 r.

⁹ Zob.: Jamiński Zespół Indeksacyjny, <https://jzi.org.pl/> [Dostęp: 2020.09.10].

¹⁰ O nas, <https://jzi.org.pl/o-nas/> [Dostęp: 2020.09.10].

Bibliografia

1. *Biografie suwalski*. Cz. 5, red. M. Pawłowska, Suwałki 2002.
2. *Czas utrwalony : augustowski świat Judela Rotszejna*, oprac. A. Strumiłło (koncepcja i projekt graficzny), W. Batura, B. Kondracka (tekst), Suwałki-Augustów 2014.
3. *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. red. A. Birkenmajer, B. Kocowski, J. Trzynadłowski., Wrocław 1971.
4. Hoffman K., *Nieznane zakątki kraju : (Suwalszczyzna)*, Warszawa [1908].
5. Osipowicza A., *Ruiny zamku w Dowspudzie*, „Tygodnik Ilustrowany” 1865, nr 276.
6. *Pojezierze Augustowsko-suwałskie : przewodnik krajoznawczy i turystyczno-leśnikowy*, oprac. kom. red. „Naszego Głosu”, Augustów 1937.
7. *Pojezierze Augustowsko-suwałskie : przewodnik krajoznawczy i turystyczno-leśnikowy*, red. R. Korąkiewicz, Twardy Róg 2020.
8. Połujński A., *Wędrówki po guberni augustowskiej w celu naukowym odbyte*, Warszawa 1859.
9. *Słownik języka polskiego PWN : L-P*, red. nauk. M. Szymczak, Warszawa 2002.
10. Szlaszyński J., Makowski A., *Augustów : monografia historyczna*. Augustów 2007.
11. Tykiel B., *Kilka uwag historyczno-statystycznych o guberni augustowskiej*, Warszawa 1858.

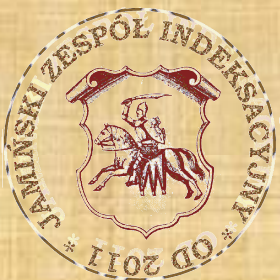
Netografia

12. *Cymelia ze starej szafy*, <https://issuu.com/mariakonopnicka8/docs/cymelia-ze-starej-szafy.-nieznane-z>, [Dostęp: 2020.09.10].
13. *Jamiński Zespół Indeksacyjny*, <https://jzi.org.pl/> [Dostęp: 2020.09.10].
14. *Księga adresowa m. Wilna 1935 : wileński kalendarz informacyjny*, Wilno 1935. <https://bcu.lib.uni.lodz.pl/dlibra/show-content/publication/edition/3395?id=3395> [Dostęp: 2020.09.10].
15. *Nasz Głos : czasopismo regionalne Ziemi Augustowskiej*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Nasz_G%C5%82os:_czasopismo_regionalne_Ziemi_Augustowskiej [Dostęp: 10.09.2020].
16. Sinior M., Wystawa "Fotoromans Wileński Feliksa Zaniewskiego", <https://www.fotopolis.pl/newsy-sprzetowe/wydarzenia/3330-wystawa-fotoromans-wilenski-felika-zaniewskiego> [Dostęp: 10.09.2020].

Zapraszamy do korzystania z naszych zbiorów

Prezentację przygotowano w Pracowni Digitalizacji
i Historii Mówionej Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej
w Suwałkach.

Dziękujemy Stowarzyszeniu Jamiński Zespół Indeksacyjny (w szczególności panu Krzysztofowi Zięcinie)
za udostępnienie materiału ikonograficznego.

Pracownia Digitalizacji i Historii Mówionej Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach
Ul. Emilii Plater 33 a
16-400 Suwałki
Tel. 87 565 62 46
digi@bpsuwalki.pl; <http://digi.bpsuwalki.pl/>